

Cần nhân rộng

mô hình cánh đồng 50 triệu đồng/ha/năm

TẠ TRUNG NGHĨA

Quảng Bình là một tỉnh nghèo, nông nghiệp đóng vai trò quan trọng trong ổn định xã hội và đời sống của người dân cũng như tăng trưởng kinh tế. Trong sản xuất nông nghiệp ở tỉnh ta gặp nhiều khó khăn do sự khắc nghiệt của thời tiết khí hậu. Từ tháng 5 đến tháng 8 lượng mưa thấp, nắng hạn gay gắt, gió Tây Nam khô nóng, độ ẩm không khí thấp làm cho cây trồng sinh trưởng và phát triển kém. Từ tháng 9 đến tháng 11 là mùa mưa bão, tập trung trên 65% tổng lượng mưa cả năm với địa hình nhỏ hẹp và dốc bị chia cắt bởi các con sông gây ngập lụt các cánh đồng và khó khăn cho việc thực hiện cây vụ Đông. Bên cạnh đó, diện tích đất nông nghiệp chỉ 71.529ha chỉ chiếm 8,85% đất tự nhiên, trong đó đất trồng cây hàng năm 55.495ha, đất trồng cây lâu năm 15.761ha, đất nông nghiệp khác 125ha. Do đất nông nghiệp ít, kém màu mỡ, điều kiện canh tác khó, khí hậu thời tiết bất lợi như trên nên thu nhập và hiệu quả sản xuất trên một đơn vị diện tích rất thấp so với bình quân chung cả nước.

Từ thực tiễn sản xuất của bà con nông dân trên các cánh đồng ở Quảng Bình cho thấy, nếu không tác động mạnh về các biện pháp khoa học kỹ thuật, canh tác, chuyển đổi cơ cấu cây trồng hợp lý thì hiệu quả kinh tế từ đồng ruộng sẽ tăng không đáng kể và thu nhập của nông dân ở các vùng đất này vẫn khó thay đổi.

Ở nước ta trong những năm gần đây đã có nhiều công trình nghiên cứu xung quanh vấn đề nông nghiệp nói chung và chuyển đổi cơ cấu cây trồng nói riêng ở nhiều góc độ và khía cạnh khác nhau. Các nghiên cứu đó tìm những nguyên nhân tồn tại để đề xuất với nhà nước cần có những chính sách và giải pháp đồng bộ để đưa nền nông nghiệp nước nhà không ngừng đổi mới đáp ứng nhu cầu an ninh lương thực trong khu vực và xuất khẩu.

Đoàn cán bộ Khoa học và Công nghệ kiểm tra đánh giá mô hình ớt vụ Xuân 2008 tại Vạn Ninh

Ảnh: T.L

Các công trình nghiên cứu trong nước đều tập trung vào cơ cấu cây trồng mới có sản lượng cao hơn cơ cấu cây trồng theo hai hướng tăng năng suất cây trồng, hoặc tăng vụ trong một năm, nhằm giúp nông dân sử dụng hợp lý và hiệu quả nguồn lợi tự nhiên (đất đai, khí hậu, cây trồng...), cũng như các nguồn lợi kinh tế xã hội (vốn, lao động...) để tăng hiệu quả sản xuất nông nghiệp.

Để có cơ sở khoa học cho kết luận về xây dựng cánh đồng có thu nhập trên 50 triệu đồng/ha/năm ở Quảng Bình nhằm khuyến cáo nhân rộng ra sản xuất. Trung tâm Khuyến nông - Khuyến ngư thực hiện đề tài: “Xây dựng mô hình cánh đồng 50 triệu đồng/ha ở Quảng Bình”. Đây là đề tài cấp tỉnh, do Sở Khoa học và Công nghệ quản lý.

Nghiên cứu lựa chọn các loại cây trồng để bố trí cơ cấu hợp lý cho mỗi loại cánh đồng để đảm bảo có thu nhập trên 50 triệu đồng/ha/năm. Đối với các loại cây trồng trong cơ cấu của mô hình sử dụng giống mới có năng suất, chất lượng đồng thời áp dụng quy trình thâm canh để đạt năng suất và sản lượng cao. Tổ chức hội nghị tổng kết để đánh giá kết quả mô hình sau mỗi năm thực hiện nhằm làm cơ sở cho khuyến cáo nhân rộng ra sản xuất.

Do điều kiện địa hình nên đối với Quảng Bình để hình thành nên những cánh đồng có diện tích lớn là rất khó, vì vậy trong phạm vi đề tài này đã chọn các điểm đặt các mô hình nghiên cứu sao cho mô hình đó sau khi kết thúc có thể nhân rộng trong phạm vi 10ha trở lên đủ các điều kiện để sản xuất ổn định. Nghiên cứu lựa chọn các loại cây trồng để bố trí cơ cấu hợp lý cho mỗi loại cánh đồng để đảm bảo có thu nhập trên 50 triệu đồng/ha/năm. Đối với các loại cây trồng trong cơ cấu của mô hình sử dụng giống mới có năng suất, chất lượng đồng thời áp dụng quy trình thâm canh để đạt năng suất và sản lượng cao. Tổ chức hội nghị tổng kết để đánh giá kết quả mô hình sau mỗi năm thực hiện nhằm làm cơ sở cho khuyến cáo nhân rộng ra sản xuất.

Cụ thể: Mô hình cánh đồng đạt thu nhập 50 triệu đồng/ha trên đất 02 vụ lúa. Bố trí cơ cấu: Lúa Đông Xuân - Dưa hấu HT - Ngô MX4 Thu Đông; Mô hình cánh đồng 50 triệu trên đất trồng 01 vụ lúa sang trồng 03 vụ màu: Bố trí cơ cấu: Lạc Đông Xuân - Dưa hấu HT - Rau hoặc cà chua vụ Đông; Mô hình cánh đồng 50 triệu trên đất chuyên trồng màu: Bố trí cơ cấu: Ớt Đông xuân - Đậu xanh HT - Ngô MX4 Thu Đông.

Các địa điểm quy mô thực hiện được đề tài lựa chọn với những đặc điểm tự nhiên riêng của tỉnh: Mô hình cánh đồng 50 triệu trên đất 02 vụ lúa: Thôn Sỏi - Xã Vạn Trạch - Huyện Bố Trạch; Mô hình cánh đồng 50 triệu trên đất 01 vụ: Tiểu khu 14 - Phường Bắc Nghĩa - Thành phố Đồng Hới; Mô hình cánh đồng 50 triệu trên đất màu: Thôn Sỏi - Xã Vạn Ninh - Huyện

Quảng Ninh.

Với các mô hình áp dụng cụ thể: Mô hình cánh đồng trên đất 02 vụ lúa; Mô hình cánh đồng trên đất lúa một vụ; Mô hình cánh đồng trên đất màu. Với những biện pháp kỹ thuật gieo trồng cụ thể, kết hợp với tập huấn kỹ thuật cho các hộ nông dân tham gia thực hiện. Mặt khác cùng với các giải pháp thực hiện: Phối kết hợp giữa Trung tâm Khuyến nông - Khuyến lâm, phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, trạm Khuyến nông các huyện, thành phố và chính quyền địa phương nơi thực hiện mô hình. Chọn đất, thăm định hộ đảm bảo yêu cầu của mô hình.

Sau 24 tháng triển khai, đã đạt được những kết quả nhất định, hoàn thành mục tiêu đề ra. Đề tài đã lựa chọn địa điểm phù hợp để xây dựng 3 công thức trên 3 chân đất khác nhau. Trên chân đất 2 vụ lúa chuyển đổi sang trồng 3 vụ/năm theo công thức: Lúa Đông Xuân - Dưa hấu Hè thu - Ngô MX4; Trên chân đất một vụ lúa chuyển đổi sang trồng 3 vụ/năm theo công thức: Lạc vụ Xuân - Dưa hấu Hè Thu - Cà chua vụ Đông; Trên chân đất màu trồng 2 vụ sang làm 3 vụ màu/năm theo công thức: Ớt Đông Xuân - Đậu xanh Hè Thu - Ngô Đông.

Công thức: Lúa Đông Xuân - Dưa hấu Hè Thu - Ngô MX4 vụ Đông trên chân đất 2 vụ lúa. Đối với cây vụ Đông trên chân đất 2 vụ lúa tại Quảng Bình qua 2 năm thực hiện không đưa lại hiệu quả do ảnh hưởng của điều kiện thời tiết, khí hậu. Đối với vụ Đông Xuân và Hè Thu thì các cây trồng trong công thức sinh trưởng phát triển tốt, cho năng suất cao, đưa lại hiệu quả kinh tế cao cho nông dân. Thu nhập 67.400.000 - 87.200.000 đồng/ha/năm, sau khi trừ chi phí sản xuất cho lãi 30.700.000 - 6.480.000 đồng/ha/năm.

Công thức: Lạc Đông Xuân - Dưa hấu Hè Thu - Cà chua vụ Đông trên chân đất 1 vụ lúa. Các cây trồng trong công thức sinh trưởng phát triển tốt, cho năng suất cao, đưa lại hiệu quả kinh tế cao cho nông dân. Đây là công thức có hiệu quả nhất, được đánh giá cao, mang lại thu nhập cao cho người nông dân, cần nhân rộng trong thời gian tới. Thu nhập 137.600.000 - 43.400.000 đồng/ha/năm, sau khi trừ chi phí sản xuất lãi 42.010.000 - 65.920.000 đồng/ha/năm

Công thức: Ớt Đông Xuân - Đậu xanh Hè Thu - Ngô MX4 vụ Đông trên chân đất màu. Các cây trồng trong công thức sinh trưởng phát triển bình thường, cho năng suất khá, đưa lại hiệu quả kinh tế cho nông dân.

NGHỀ CỨU - TRAO ĐỔI

Thu nhập 68.700.000 - 118.000.000 đồng/ha/năm, sau khi trừ chi phí sản xuất lãi 21.290.000 - 44.145.000 đồng/ha/năm.

Theo tính toán hiệu quả kinh tế của từng loại cây trồng trong 3 công thức chuyển đổi trên 3 chân đất đều cho thu nhập trên 50 triệu đồng/ha/năm đưa lại hiệu quả kinh tế cao cho nông dân.

Thông qua các đợt tập huấn và tham quan, mô hình đã chuyển giao tiến bộ kỹ thuật rộng rãi cho hệ thống khuyến nông xã, việc chuyển giao này đã khích lệ mở mang khả năng ứng dụng kỹ thuật mới trong sản xuất nhằm nâng cao thu nhập trên đơn vị diện tích.

Tuy việc xây dựng các cánh đồng cho hiệu quả kinh tế cao đạt được những kết quả quan trọng, nhưng trong quá trình thực hiện còn nhiều khó khăn, bất cập cần được giải quyết: đối với Lạc Đông Xuân - Dưa hấu Hè Thu - Cà chua vụ Đông trên chân đất 1 vụ lúa đưa lại thu nhập và hiệu quả kinh tế cao cho nông dân. Đề nghị các địa phương cần có chủ trương nhân rộng, áp dụng vào sản xuất đại trà trên những chân đất 1 vụ lúa đối với đất thịt nhẹ, chủ động tưới tiêu nước. Đối với Ớt Đông Xuân - Đậu Xanh Hè Thu - Ngô MX4 vụ Đông trên

chân đất màu cũng đưa lại thu nhập và hiệu quả kinh tế cho nông dân. Tuy nhiên, để làm cơ sở nhân rộng công thức này cần phải thực hiện tiếp thêm vài vụ nữa ở các địa phương khác. Đối với: Lúa Đông Xuân - Dưa hấu Hè Thu - Ngô MX4 vụ Đông trên chân đất 2 vụ lúa thì cây ngô vụ Đông không thể làm được tại Quảng Bình do ảnh hưởng của điều kiện thời tiết. Do đó chỉ cần chuyển đổi đất 2 vụ lúa sang trồng 1 vụ lúa + 1 vụ màu (dưa hấu hoặc cây trồng khác) thì vẫn đưa lại thu nhập cao cho nông dân so với trên chân đất cũ trồng 2 vụ lúa cho thu nhập thấp. Nhưng cần phải chuyển đổi trên chân đất 2 vụ lúa đối với đất cao ráo, đất thịt nhẹ, chủ động tưới và tiêu nước để sản xuất dưa hấu vụ Hè Thu đạt kết quả tốt.

Với những hiệu quả đạt được bước đầu của đề tài, có lợi thế để xây dựng rộng rãi mô hình kinh tế cánh đồng 50 triệu/ha/năm. Tuy nhiên, để mô hình này thực sự tạo thành sức bật kinh tế ở các địa phương, ngành Nông nghiệp cần đẩy mạnh hơn nữa những biện pháp phù hợp để những cánh đồng 50 triệu/ha/năm ngày càng trở nên phổ biến trên từng vùng đất.

T.T.N